

Adatlap¹ témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető² neve: Dr. Krähling János

e-mail címe³: krahling@gmail.com

Téma címe: "A falu plébániatemploma a 18. században Magyarországon –
építészet-építési gyakorlat-mecenatúra"

A téma rövid leírása⁴:

A falu plébániatemploma a 18. századi Magyarországon fontos építészeti jelensége az ország török hódoltság utáni újjáépítésének: szimbolikusan és a maga tárgyi valóságában is jelképe a katolikus egyház újjászerveződésének. A plébániatemplomok építésében a központi alapok mellett nagy szerepet játszottak a püspökségek és a kegyúr-építtetők is.

A kutatás során - a lebonyolíthatóságot figyelembe véve - egy adott terület vagy régió, illetve egyházszerkezeti egység templomainak feldolgozása történik meg, amelyet a típusváltozatok bemutatása céljából régióként további templomok egészítenek ki. A kutatás megközelítésmódjai között az egyháztörténeti, építészeti, szerkezettörténeti, elméleti, valamint építőmesteri-gyakorlati megfontolások egyaránt szerepet kapnak.

A téma meghatározó irodalma⁵:

-Dacosta Kaufmann, Th.: L'Art en Europe Centrale. Flammarion, Paris, 2001.

- Hermann Egyed: A katolikus egyház története Magyarországon 1914-ig. Aurora könyvek, München, 1973

-Marosi Ernő: Magyar falusi templomok. Corvina, Bp. 1975.

-Levárdy Ferenc: Magyar templomok művészete. Szent István Társulat, Bp. 1982.

-Voit, Pál: Franz Anton Pilgram. Akadémiai Kiadó, 1982.

-Cs. Dobrovits Dorottya: Építkezés a XVIII. századi Magyarországon. (Az uradalmak építésze). Akadémiai Kiadó, Bp. 1983.

-Sisa J.-Wiebenson D.(szerk.): Magyarország építészetének története. Vince Kiadó, Bp. 1998.

- Istvánfi Gy.-Veöreös A.: Erdélyi római katolikus templomok. Nemzeti Tankönyvk., Bp. 2002.

- Andorné Tóbiás Judit: A XVII-XVIII. századi Magyarország barokk templomépítészetének szerkezeti kialakulása és fejlődése In:

ÉpítésÉpítészettudomány VI. 3-4. sz., Budapest, 1974, 341-386. o.

A téma hazai és nemzetközi folyóiratai⁶:

¹ Az adatlapot egy példányban kinyomtatva és aláírva a Szilárdságtani Tanszék titkárságára, egy elektronikus változatban pedig a Doktori Iskola titkárának (Maróty Katalin mkata@et.bme.hu) kell eljuttatni. A témahirdetés elfogadása esetén az adatlap felkerül a Csonka Pál Doktori Iskola (www.szt.bme.hu/doktori), a témahirdetés rövid leírása pedig az Országos Doktori Tanács honlapjára (<http://www.doktori.hu/>)

² A témahirdetés elfogadása automatikusan a témavezető akkreditációját is jelenti a 2010. évi felvételi eljáráshoz.

³ Kérjük, olyan elérhetőséget adjon meg, ahová biztonsággal küldhetünk hivatalos értesítéseket.

⁴ A téma (szóközökkel) 2000-4000 leütés hosszú – a jelentkező hallgatókat bővebben tájékoztató változatát, (mely a téma fent megadott releváns nemzetközi irodalmára tételesen hivatkozik) – kérjük melléketben megadni.

⁵ Minimum 5, maximum 10 cikket vagy monográfiát kérünk felsorolni, melyben feltétlenül szerepelnie kell a legfrissebb, legismertebb eredményeknek.

- Építés-Építészettudomány (Scopus)
- Magyar Építőművészet
- Művészettörténeti Értesítő
- Ars Hungarica
- Periodica Polytechnica Architecture (ICONDA)

A **témavezető** fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- Krähling János – Halmos Balázs – Fekete J. Csaba: „A fertődi marionettszínház új értelmezése – az épületkutatás („Bauforschung”) és alakhú felmérés mint kutatási módszer alkalmazásával. Építés-Építészettudomány 34 (1-2) 5-55.

DOI:10.1566/ÉpTud.34.2006.1-2.1

- Krähling János – Laczkovics János: „De L'Orme-rendszerű deszkaíves térlefedések Magyarország Újkori templomépítészetében”. Építés-Építészettudomány 34 (3-4) pp. 361-386. DOI:10.1566/ÉpTud.34.2006.3-4.7

- Krähling J: Adalékok a hugenotta imaház típus magyarországi elterjedéséhez - a Charenton-típus, Műemlékvédelem LIII. évf (2009). 4. szám pp. 190-196.

- J. Krähling: "South Transdanubian Late Baroque Lutheran Church Architecture". Periodica Polytechnica vol.36. Nos. 1-4. (1992) pp. 175-180.

- Krähling János: „A kortárs lutheránus templomépítészet gyökerei és útkeresései.” In: Régi-Új Magyar Építőművészet Utóirat – Post Scriptum 2008/5. VIII. évf. 46. szám pp. 19-23.

A **témavezető** utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- Tarnai, T. and Krahling, J., Polyhedra in churches. In: Proceedings of the IASS-SLTE 2008 Symposium 27 to 31 October, 2008, Acapulco, Mexico (Ed.: J.G. Oliva Salinas) CD-ROM, Universidad Nacional Autonoma de Mexico, 12 pp.

-- Krähling János: XX. századi evangélikus templomépítészet Magyarországon a rendszerváltozásig In: Krähling János-Vukoszávlyev Zorán (szerk.): Új evangélikus templomok. Luther Kiadó, Budapest, 2008. 319 p.- pp. 21-28. (23823n)

- Krähling János: „Romantika és evangélikus templomépítészet”. In: Buda Attila-Ritoók Pál (szerk.): A főtéri templom és a romantika építésze. Terc Kiadó, Budapest. 2007. pp.27-31.

- Krähling János: Veszendő templomaink III. - Evangélikus templomok a mai Magyarországon. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004. 303. pp.

- J. Krähling: "L'influenza dell'architettura italiana Rinascimentale e Barocca sullo sviluppo dell'aspetto eclettico della città di Budapest". Rassegna no. 78. (2002./I) pp. 26-30.; 30-34 (olasz, angol)

A **témavezető** eddigi doktoranduszai⁷:

- Vukoszávlyev Zorán (1997/2000/2003)

- Maróty Katalin (2002/2005/2007)

- Halmos Balázs (2001/2004/2007)

- Gábor-Szabó Zsuzsanna (2006/2009/-)

- Nagy Gergely Domonkos (2007/-/-)

Melléklet: a téma bővebb leírása

Budapest, 2010. február hó

Témavezető aláírása

⁶ Minimum 5, maximum 10 folyóirat megadását kérjük, melyek között feltétlenül szerepelnie kell a PhD fokozatszerzés szempontjából elengedhetetlen (Scopus és/vagy Sci illetve Iconda minősítésű idegen nyelvű folyóiratoknak is. Kérjük, ezeket a periodikákat a felsorolásban jelöljék meg.

⁷ Kérjük, a témavezetési tevékenységre vonatkozó adatokat abban az esetben is adja meg, ha témavezetőként a DI már korábban akkreditálta, vagy törzstagként témavezetői akkreditációja nem szükséges.

"A falu plébániatemploma a 18. században Magyarországon – építészet-építési gyakorlat-mecenatúra"

(A téma bővebb leírása, 2000-4000 leütéssel, a téma megadott releváns nemzetközi irodalmára tételes hivatkozással)

A falu plébániatemploma a 18. századi Magyarországon fontos építészeti jelensége az ország török hódoltság utáni újjáépítésének: szimbolikusan és a maga tárgyi valóságában is jelképe a katolikus egyház újjászerveződésének. A plébániatemplomok építésében a központi alapok - elsősorban a Cassa Parochorum - mellett nagy szerepet játszottak a püspökségek és a kegyúr-építetők is. A templomok építészeti megvalósulása az egyszerűbb - a népi építészet léptékében megvalósuló - alkotásoktól a reprezentáció igényével emelt plébániatemplomokig terjed, és ennek megfelelően szerkezeti kialakításuk a legegyszerűbb szerkezetektől a bonyolultabb, jelentős építőmesteri ismereteket igénylő nagyvonalú szerkezetekig tart, melyeknek tervezésében az ország legjobb építészei is részt vettek.(vö. Voit P. 1982.) A téma első hazai átfogó, kortárs építészettörténeti megközelítésű összefoglalását Marosi Ernő adta közre (Marosi E.: Magyar falusi templomok. 1975). Levárdy Ferenc monografikus művét elsősorban sokrétű megközelítésmódja miatt emeljük ki a szakirodalomból (Levárdy Ferenc: Magyar templomok művészete.1982.) Az épülettípus egyes emlékeinek felépültében nagy szerepet játszottak a Királyi Udvari Kamara által készített típustervek, amelyek nem csak a katolikus, hanem a többi felekezet építészetére is nagy hatással voltak. (Cs. Dobrovits D. 1983.)

A templomtípus kutatásában fontos eredményeket adott közre a Nemzeti tankönyvkiadó "Veszendő templomaink" c. sorozata Istvánfi Gy. szerkesztésével, melynek erdélyi római katolikus templomokat bemutató kötete a típusról alkotott ismereteinket bővíti.

A kutatás során - a lebonyolíthatóságot is figyelembe véve - egy adott terület vagy régió, illetve egyházszerkezeti egység templomainak feldolgozása történik meg, amelyet a típusváltozatok bemutatása céljából régióként további templomok egészítenek ki. A feldolgozás során az építészeti, történeti, szerkezeti, egyházművészeti szempontokat integráltan kell érvényesíteni, és konkrét épületeknél az épületkutatás modern metodológiáját kell érvényre juttatni.

Budapest, 2010. február 28.

/Dr. Krähling János/